

BURZUDO

C'HOARVEET

ER C'HANVED ZO O REN

I

FRANSOIS MAKARY

AMUNUZER

ER GER A LAVAUUR

Par M. le Docteur
Le Docteur
TOUR

ALFRED CATTIER, LEVRIER

1884

8.
3
AS

BURZUDO

C'HOARVEET

ER C'HANVED ZO O REN

I

FRANSOIS MAKARY

AMUNUZER

ER GER A LA VAUR

TOUR

ALFRED CATTIER, LEVRIER

1884

ÉVÊCHÉ

DE

St Brieuc et Tréguier

St-Brieuc, le 30 juin 1884

Nous avons lu cette traduction bretonne de la première partie du dernier ouvrage de Monsieur H. LASSERRE sur les Miracles de Lourdes; elle nous a paru aussi fidèle que possible, et nous pensons que cette lecture serait très profitable à nos populations bretonnes; elle augmenterait la confiance envers la très Sainte-Vierge et dissiperait peut-être bien des préjugés.

AUG. CHATTON,
Chanoine, vic. général.

Diocèse de
Quimper & Léon

Document numérisé en 2016

33010

HISTOR

EUNN NEBEUT BURZUDO, DIBABET EN TOUEZ
KANT HA KANT BURZUD ALL, GRET EN HON AMZER
DRE ZIKOUR

ANN ITRON VARIA A LOURDES

SKRIVET ENN GALLEK GAND ANN OTRO

HENRI LASSERRE.

Ha laket en brezonek gand Louiz Mari ann Dantek, belek

Kelenner en kloerdi Landreger

TOUR
ALFRED CATTIER, LEVRIER
1884

48
248
33
LAS

ANN OTRO **Henri Lasserre** 'N EUZ OTREET AC'HANON
DA EMBANN HE LEVR EN TOUEZ AR **Vretoned** HEP
GOULEN NETRA KEN NEMED EUR BEDEN EVIT HAN
HAG EVID HE DUD.

ARC'HANT AL LEVRIO-MAN A VO OLL DISPIGNET EN KERZ
AR VUGALE GALVET GAND DOUE D'AR VELEGIAC'H,
HEP KAOUT PE-A-DRA D'OBER HO STUDI.

KOMZO

LAVARET GANT JEZUZ-KRIST

« Ma n'em ije ket gret dirak ho daoula-
« gad, obero ha n'halfe den all e-bed ober
« anhe, n'ho dije ket a bec'het ; mez bre-
« man, daoust d'he da vea gwelet gand ho
« daoulaget ar burzudo em euz gret, e man
« c'hoaz ar gasoni en ho c'halon eneb d'in
« hag eneb va Zad.

« Ha dre-ze, pezh a zo skrivet el Lezenn
« diwar ho fenn, zo deut da vea gwir : Troet
« ho deuz ho c'halon eneb d'in, hep ma de-
« voa rezon e-bed evit hen ober.

(En awiel Zant Yann. Ch. xv, v. 24, 25.)

EN AWIEL ZANT LUKAZ. (Ch. VII)

Jezuz en em lakeaz neuze en hent evit mont d'eur ger hanvet Naïm. He ziskibien hag eur vandenn vraz a dud a oa deuz he heul.

Pa oa eru tost d'ar Ger, e tigoear gant Han tud eun interamant o tougen d'he vez korf eun den yaouank. Ann den yaouank-se a oa mab d'eun intañvez n'e devoa bugel e-bed nemet han ; ha kalz a dud euz ker a oa deud da gemer lod en he glac'har.

Jezuz n'eur welet ar vamm baour-ze an oe truez diout-hi hag a lavaraz d'ehi : « Ne skuillet ken a zaero. »

Tostaat a reaz neuze hag e lakeaz he zorn war ann archet. Ar werset a oa euz he dougen a chomaz en ho zav, ha Jezuz a lavaraz : « Den yaouank, hen gourc'hemenn a ran « d'id, zao ez sav ! »

Hag ann den yaouank a zavaz en he zav Ha Jezuz a roaz anehan d'he vamm.

Ar vandenn vraz a dud dastunmet eno a oe spouronet meurbed, hag oll e veuljont Doue 'n eur lavaret : eur Profet gallouduz zo zavet en hon touez, ha Doue zo diskennet da welet he bobl.

Brud ar Burzud-se a redaz prim dre bro ar Judee ha dre ar broio all tro-war-dro. Ha diskibienn Yann-Badezour a gomzaz d'ehan euz ann oll dreo zouezuz-se.

Yann, neuze, a c'halvaz daou deuz he ziskibienn hag a lavaraz d'he : Ed dagaout ar Profet Braz-se, ha goulennet digant han hag hen eo ar Zalver a dle dont war ann douar, pe ni a dle gortoz eun all.

Pa 'n em gavaz ann daou den-man gant Jezuz, e lerjont d'Ehan : « Deud omp a-beur » « Yann-Badezour evit goulenn digan-hec'h » « ha C'houi eo ar Zalver a dle aruout, pe ni a » « dle gortez eun all ? »

El lec'h respont d'he, Jezuz raktal, eno,

dindan ho daoulagad, a yac'heaz kalz a glan-
vourien, ha tud dinerzet en doare da vervel,
ha tud debret gant goullo, ha tud gwall-gaset
gant drouk-sperejo, ha tud kollet ar gwelet
gant-he.

Ha goude-ze e lavaraz d'ann daou den-ze :
« Ed breman da rei kelo da Yann-Badezour
euz ar pezh hoc'h euz klevet ha gwelet. Ar re
dall a wel, ar re gamm a vale, ar re vouzar a
gleo, ar re varo a zao 'n ho zav leun a vuez,
ha-kelo mad ar Wirionez zo embannet d'ann
dud dister. »

EVURUZ ANN HINI NE ZERO KET HE GALON DIRAK AR
BURZUDO EM EUZ GRET.

TESTENIO

SKRIVET D'ANN OTRO HENRI LASSERRE GANT KERENT
HA MIGNONET FRANÇOIS MAKARY

Nous soussignés,
Charles Macary, me-
nuisier, fils de François
Macary,

Marie Bonafous, née
Macary, sa sœur, P. Bo-
nafous, prêtre, pro-
fesseur au petit sémi-
naire, son neveu; ayant
reçu communication du
récit intitulé : le Me-
nuisier de Laval, en
attestons l'entière exac-
titude. Les faits qui y
sont relatés sont abso-

Ni
Charles Makary, amu-
nuzer, mab da François
Makary;

Mari Makary, grek Bo-
nafous, he c'hoar;

P. Bonafous, beleg, ke-
lenner er gloerdi, he niz;
Goude bea lennet Histor
amunuzer Ker Laval, a
zin aman evit rei testeni
ec'h eo gwir war he
c'hed.

Ann oll dreo kontet en-
hi, zo en gwirionez, — evel

lument tels que les ra-
contait François Maca-
ry, tels que nous, mem-
bres de sa famille, en
avons été témoins, tels
qu'ils sont notoires dans
la ville de Lavour.

Lavour, 7 juin 1882,

C. MAKARY.

P. BONAFOUS.

MARIE BONAFOUS.

ma konte François Makary
anhe ; — evel e meump
gwelet anhe gant hon
daoulagad, ni tud he di ;
— evel ma int hanaveet
gant ann oll er ger a La-
vaur.

En Lavour, ar seiz a viz even, mil
eiz kant daou ha pevar ugent.

C. MAKARY.

P. BONAFOUS.

MARIE BONAFOUS.

Je soussigné,
Curé - archiprêtre à
Lavour, m'unis à la
famille Macary pour at-
tester l'authenticité du
récit de M. Henri Las-
serre.

Me,
Person arc'h-belek euz
ar ger a Lavour, a zin
aman, a-unan gant tud
Makary, evit rei testeni
da wirionez ann histor
kontet gant ann Otro
Henri Lasserre.

Lavour, le 16 juin 1882.

ROQUES,
Curé-archiprêtre de Lavour.

En Lavour, ar seiz a viz even,
mil eiz kant daou ha pevar ugent.

ROQUES,
Person arc'h-belek Lavour.

Lagrange, ce 25 janvier 1882.

Bien honoré monsieur
Lasserre,

Vous voulez bien in-
voquer mon témoi-
gnage... Ce témoignage
je vous le donne volon-
tiers et de grand cœur.
Votre récit est de *tout*
point conforme à la
vérité d'un fait qui
sera l'un des plus doux
souvenirs de ma vie de
prêtre...

En ker Lagrange, ar bemp war-n-
ugent a viz Genveur, mil eiz
kant tri ha pevar ugent.

Otro Lasserre meurbed
enoret,

Teurveet hoc'h euz gou-
lenn digan-en va zesteni
diwar benn hoc'h histor,
hen rei a ran d'hec'h a
volonte vad hag a greiz
va c'halon. Ho skrid a zo
penn-da-benn herve gwi-
rionez ar burzud e meuz-
gweled ; Burzud, hag a vo
evit va speret ha va c'ha-
lon, ar jonj ar muia dous

Laissez-moi vous dire combien vous avez réussi à peindre au vif François Macary. En vous lisant, je me disais : C'est bien lui ! C'est sa parole ardente et colorée ; c'est sa physionomie intelligente et énergique... Je suis convaincu que les quelques pages que vous avez bien voulu lui consacrer feront du bien à ceux qui auront le bonheur de les lire ; et ainsi une fois de plus vous aurez bien mérité de la très sainte et glorieuse Immaculée Conception de Marie.

Agréez, Monsieur, l'hommage de ma con-

euz va bue a vele... Lezet ac'hanon dalavaret d'hec'h penoz poltred François Makary, evel ma man en ho levr, zo hanvel-beo diout-han. Enn eur lenn ho levr, en em lavarenn d'in va-unan : ia, hen eo ! setu aze he gomz intanet ha birvidik ! Setu aze he vijeze speredek ha nerzuz.. Fianz em euz e c'hallo al levr-man, skrivet gan-hec'h diwar he benn, ober vad d'ar re a vo evuruz awallac'h evit lenn anehan. Ha dre eno e tennet warn-hoc'h, eur wech us-penn, bennoz ar Werc'hez Gloriuz Vari konsevet hep pec'het.

Plijet gan-hec'h, Otro,

sidération très distinguée,

J. COUX,
curé de Lagrave
(diocèse d'Albi).

digemer ar respet zo em c'halon evid-hoc'h.

J. COUX,
Person er ger a Lagrave
(Diosez Albi.)

HISTOR I

FRANSOIS MAKARY

AMUNUZER ER GER A LAVAU

Lavaur zo eur Ger, evel montroulez pe evel Gwen-
gamp, en departamant ann Tarnn, er chreiz-te deuz ar
Franz.

Deuz kalon Breiz da Lourdes e zo, war nij, eun eiz
ugent leo benag, war zu ar c'hreiz-te, eun nebeudik a du
gand ar zao-heol.

Lavaur a zo keit all euz Breiz; mes eun draik benag
muioc'h war zu ar zao-heol.

I

Fransois Makary, a oa eur potr yaouank
joauz, digor he galon en peb amzer da farsal
ha da c'hoarzinn. Skanv war he droad, e reaz

he dour de Frans, evit diski-bea amunuzer ;
ha ne zaleaz ket da dremen mestr.

Mes ma 'n evoa disket rabotat plenkenn en
eur vale ar c'herio braz, n'en evoa ket disket
kalz a bedenno ; pell ac'hane. Ha goude bea
peure'hret he studi 'n eur lenn eun toullet
levrio fall ha journalio difeiz, en evoa tolet
a goste kement tamm feiz a oa chomet en he
galon betek neuze.

Ne zaremprede ket meur a wech ann ilizo :
ne gane ket kalz a gantiko ; chansonio all eo
a blije d'ehan.

Pa zigouee d'ar groage koz, en ti pere e
kemere he voed hag he lojeiz, kuzuilla d'ehan
lavaret eur beden benak, Francois Makary a
responte gand humor : *Neb a labour a bed !*
Ha ne jonje ket eo ken gwir all, hag ive
muioc'h gwir, lavaret : *Neb a bed a labour !*

A-c'hend-all Francois Makary a oa eur potr
leal hag eeun, leun a speret hag a galon, prest
da lakaat en jervij ann oll hag he vreac'h hag
he ialc'h.

Mez prim a oa evel al poultr. Eur rabot
dantet, eur bank-labour diazeet fall, eur
skoulm en eur plankenn, ann distera tra, a
lake ar gwad da virvi en he galon, hag al leo-
Doue da yudal en he c'heno.

Er blavez mil eiz kant tri ha tregont, pa zis-
troaz d'ar ger a Lavour, lec'h ma oa ganet,
e oa c'hoaz kristenn awallac'h evit goulenn
zakramant ar briadelez, ha netra ken.

Koulskoude, mar kave ar Relijion eun dra
didalvouduz evit ar botret, e plije d'ehan gwe-
let ann oll merc'het, ha dreist oll he wreg
e-unan, zentuz euz ar relijion ha leun a zou-
jans en kever Doue.

Pa vije lavaret d'ehan : mes p'e gwir e ke-
vet mad ar relijion evit ar merc'het, perak
eta ñe dal man evit ar botret ; ha perak ne
heuillet-hu ket anehi ?

— Koulz vefe d'hec'h, a responte Francois
Makary, lavaret penoz, war digarez ma kao
d'in e tere eur vroz d'ar merc'hed, e tlean
me ive dougen eur vroz.

Adreg ar farso direzon-ze e oa eur rezon all. Francois a oa lemm he lagad, hag en eur ober he *dour de Franz* en evoa gwelet skler-mad penoz ec'h eo ar merc'het yaouank kristen a deu da vea ar groage vel-zo-dleet, — ha penoz n'en euz tamm e-bed da fiout er merc'het hep relijion.

Eur choaj mad a reaz evit-han e-unan. He wreka a oa eur plac'h a relijion a wie karout he fried dre ma wie karout Doue.

Hon-man a c'hoanteaz da genta alia 'nehan da heuill he relijion evel-t-hi, mez Francois a lavaraz d'ehi :

— Virginie, karout a ran ac'hanout, ha kaout e ran e prezegez gwell vad, — kaji ken koulz hag ann otro person ; — mes p'e gwir n'en an ket d'ann iliz da zileo ar zarmonio, e c'hellez kredi ne blijont ket d'in. Ne jervij ket d'id eta zarmon d'in er ger. Ne glask ket kas ac'hanon gan-ed na da glevet oferenno, na da govez, na da ober pasko. Gallout a rafez lakaat ann drubuil en hon ziegez, 'n eur esaat

ren evel eur bugel ann hini e tleez zenti diout-han. Da bep-hini he loden : Me a labouro evidoud, ha te a bedo evid-on. Did-de va foan ha va c'houezenn ; d'in-me ta bedenno.

Virginie a oa eur vrek a speret, ha daoust d'he c'halon da vea mantret, ne lavaraz gir e-bed ken. Gwelet a reaz skler, n'en eo ket en eur ober rebecho ho zarmonio a dreuz hag a hed, e c'hall eur vrek lakaat sklerijenn ar feiz en speret hag en kalon he fried ; mes en eur bratika didrouz ann oll vertuio kristen, en eur bedi hep paouez, hag en eur derc'hel da skei war dor ann env hep skouiza kammed.

A-c'houde-vech eta, Virginie na glaskaz netra ken nemet ann tu da zont da vea zanteloc'h c'hi e-unan, ha da lakaat he goaz evuruz.

Francois Makary eta a oa evuruz.

Mes ann Evurusted, war ann douar-man, zo eun lapouz spontik. A boan eo d'hemp tostaat hon dorn da dapout anehan, ma nij kouit pell diou-emp, evit mont da guz en eur c'hars benak dindan ann drez hag ar spern.

II

Eur pennadik amzer goude ma oa dimezet, eur boan hag a zalc'he 'nehan en-pad ma re he *dour de Franz*, a deuaz da vea eur gwir klenvet.

Gwazied he ziou-har a deuaz da c'houeza ha da bolotenni. Ar veudeusinet a ro d'ann drouk-se ann hano a *waziet-varis*. Ar paour kez den skoet gand ar c'hlenvet-se, a ve barnet da galz a boanio ; eur verzerenti a ve d'ehan 'n em derc'hel en he zav.

Mez Francois Makary a oa didrue out-han he-unan. Chom a reaz eur pevar bla benak

hep mont da gaout ar meudeusin ; ha ma ne zouge ket he boan hep en em glemm, e tal-
c'he da viana da labourat ken a deue ar boan
da vea trec'h d'ehan.

Diwar ar pevar bla-se, he vamm a goueaz
klanv, hag ann doktor Rossignol a deuaz
d'he gwelet.

— C'hanta, François, eme am doktor, ne
skouizet ket eta o labourat ? Bep kwech
ma tremenan, e welan ac'hanoc'h gant ho
rabot.

— Skouiza kamet ? eme Makary ; Allaz !
n'hallan ket lavaret se. A boan a ve d'in bea
em zav deuz ar beure, ma ve eur bec'h plomm
em daou gof-kar a-hed ann de ; hag a-wecho
e sko ar c'hlaiz enn-he 'vell pa vefec'h gant ho
kanived o trailla 'nhe.

— Re e labouret, va mignon.

— Ar pinvik zo brao d'ehan lavaret-se ; mes
ar paour ne labour kammed awallac'h. Va
merc'hik ha va mab zo krog da zibri evel
bleidi.

— Leveret d'in : n'hoc'h euz-hu ket eur
wazien koenvet benag c'hed ho kar ?

— Diou em euz hag a zo braz spontuz ;
unan en peb kar.

— Diskouet anhe d'in...

Gwaziet-varis ec'h eint, eme ann doktor
goude bea zellet anhe. Braz spontuz eint, evel
a leret ; ha ziwaz, troet eint da greski c'hoaz
divuzur. Da ziwall hoc'h euz.

— Ha petra rin-me ?

— Da genta, paka bandenno lien en dro
d'ho tiou-har, ha starda dreist-he gamacho
en kroc'hen ki ; — ha d'ann eil, en em as-
tenn war eur gwele da ziskouiza, ann distera
ma vo morzet ho tiou-har.

Gwerar prennecho, hep marebed, a grenaz
dindan al le-Doue spontuz a zislonkaz Makary.

— Tremen hep labourat da c'houec'h vla
war-n-urgent ! eme-han. Pe doare tad a fa-
mill eta hoc'h eus-hu zonjet ober gant
François Makary ! va goapaat e red, a dra
zur !

Evit nebeut a dra en ije tolet ar doktor e-maez he di.

Tremen a reaz hep kaout damant d'he ziouhar ; hag ar c'hlenvet a zalc'haz da vont war wassaat, ken a renkaz gervel eur meudeusin all, ann doktor Segur.

— Ma ne red ket pezh a lavaran d'hec'h, eme ann doktor, ec'h ed war eeun d'ann hospital. Da zaou ugent vla e vefet koz.

Kuzuil ar veudeusinet, ha dreist oll nerz ar boan, a drec'haz war Francois ; hag en eur iudal gand ar drouk a oa enn-han, e pakaz lieno en dro d'he ziouhar a dalek he benn-glin betek he viz-troad, ha dreist-he e stardaz gand koreenno gamacho en kroc'hen ki.

Daoust da ze he waziet *varis* a zalc'haz da greski bla-ha-bla.

D'ann oad a zaou ugent vla ann diou wazienn a oa c'houezet kement hag eur biz, hag ar gwad stanket en-he a re bosso braz evel uo yar. Prestik ar gwad stanket-ze a deuaz da

vreina, ha goullo spontuz a reaz euz he ziouhar evel diou feunteun breinadur.

Ar paour kez den ne hallaz ken labourat nemed eun nebeudik amzer bemde ; ha dalc'h-mad e vije red d'ehan paouez net en pad eur miz hag us-penn, ha chom astennet hep finval pe war he wele pe War eur matalaz en eur gador c'hir.

Ar gozni a oa deut abred evit he gorf ; he speret avad a chome bepred iaouank ha lemm, hag he garakter bepred prim evel ar poultr.

A-wecho, e-maez anehan e-unan, he zent skrignet gant-han, e tiskoulme he c'hamacho, e tiframme he vandenno lien, hag e tole 'nhe dre ar prenestr, evel pa 'n ije gallet stlepel ar c'hlenved war ho lerc'h.

Hag eur vunuten goude, e iude gand ar boan. Ar gwad a deue da stanka en he waziet hag en he vosso pa ne vije ken al lieno o starda 'nhe ; hag ar gloaz a deue neuze da virvi en he ziouhar evel pa vije ann tan en he eskern. Francois Makary bourreviet gand

ar boan evel ar re daonet, a doue-toue evel-the; hag e c'hadgoulenne he lieno hag he c'hamacho gand kement a gounnar hag an ije lakeet d'ho stlepel e-meaz dre ar prenestr.

Goulenn a reaz zikour digant kalz a veudeusinet, ha dreist oll digand ann doktor Bernet. Oll ho devoa lavaret n'halje biken gwellaat.

François Makary n'en evoa eta nemed eun dra d'ober : douja, evel ann den zantel Job, dindan dorn Doue, ha dougen he boan hep en em glemm. Mes, zivas! ne wie na douja da Zoue, na tremen hep en em glemm. Bernet da chom c'hed ar zun, c'hed ar miz, astennet war eur gwele hep finval, e tispigne o vallozi ann oll nerz a chome gant-han a-c'hend-all. A dalek ar beure betek ann noz ne re nemed krozmoli, tempesti ha toue-toue. O klevet anehan, ho pije lavaret e oa ar c'huruno en he gamb.

Ar stad-se a boan hag a zizesper a badaz dek vla, ugent vla, tregont vla! En-pad tregont vla, ar paour kez Makary, ereet gand

ar c'hlenved didrue-ze, na c'houveaz da pe-doare Zant en em westla; pe gentoc'h, n'en em westlaz da Zant e-bed.

Hano Doue na deue e-maez he c'heno nemed gand eun drouk-pedenn hag eul le-Douet.

III

He wrek koulskoude , hag he verc'h Delphine, a bede a-greiz ho c'halon evit-han ; nann evit ma wellage he gorf, mes evit ma wellaje he galon hag he ine.

A-c'hend-all, evit bea gwirion, red eo anzav penoz, ma oa Makary en brezel gand ann env, en evoa gouveet en peb amzer 'nem derc'hel en peuc'h gand ann douar.

Ar c'harakteur fran ha leal euz he iaouankiz a oa chomet gand-han en he gozni. Karout a re he wrek hag he vugale ; ha pa wele, pad ma vije o toue-toue, unan euz he vugale vian, — rak deut a oa da vea tad-koz, — pa

wele unan euz he vugale vian o tont en he gamb e tave mik, hag en em lakee da vous-c'hoarzin.

Ne oa ket pinvik, mez he galon a oa gant-han en he zorn ha ne wie ket ann tu da nac'h he aluzenn digand ar paour. Nag a wech en evoa kemeret ar boan da labourat eur prez, eur gwele, eun dol evit ann tiegezo paour euz he amezeienn !

Fransois Makary, evit gwir, ne re ket ann obero mad-se dre garantez evit Doue ; mez ive, ne re ket anhe dre lorc'h, evid bea meulet-gand ar bed. Dre vadelez a galon, ha gand ar c'hoant leal d'ober vad d'he nesa, eo en em diskwelle madelezuz er giz-se en kever ann oll. Ha ma oa en brezel gand Jezuz-Krist, a oa dre ne hanavee ket anehan.

Zant Paul, d'ar c'houlz ma oa den yaouank, an evoa kredet ive ne oa Jezuz-Krist nemed eur gaouiad, hag e re brezel d'ehan kement a ma halle ober. Mes Jezuz, pehini a lenn en donder hon c'halono ; — Jezuz, pehini a oar

dibab obero ann den a ra ann drouk dre fallagriez, deuz obero ann den leal a ra ar fall o chonjal ober ar vad ; — Jezuz a ziskaraz anehan war ann hent, pa oa krak o c'hijina penoz dont a benn da lac'ha kement kristen o oa en ker Damas.

— « Saul ! Saul ! eme Jezuz da betra e rez-
« te brezel d'in ? »

— « Otro, eme ann den yaouank diskaret
« diwar he varc'h, hag astennet war gein he
« gorf en kreiz ann hent, petra fell d'hec'h e
« rafenn-me ? »

Ha Saul, al lac'her kristenien, a deu da vea ann Abostol Zant Paul !

Eur wech all Jezuz-Krist, e-pad ma oa war ann douar, a gavaz war he hent eur Publikan, eun uzurer, hanvet Zachée. Mes ar pec'herze, c'hoant d'ehan da hanaveout ar wirionez, an evoa pignet en eur ween evit gallout gwelet Jezuz en kreiz ar bobl a oa deuz he heul.
« Zachée, eme Jezuz pa oa o tremen, disken

« a-le-se, rag hirie e fell d'in loja ebarz da di. »

Ha Zachée, ar publikan, a deu da vea unam euz ann daouzek abostol.

Unan euz ar sperejo kaera zo bed war ann douar-man, Zant Augustin, an eyoa disket en berr amzer ann oll skiancho hanaveet d'ar c'houlz-se ; mes, daoust d'ehan da vea mab da Zantez Monika, ne hanavee ket ar relijion Gristen, hag e veve ebarz ann dizurz.

Eun devez benak, ar speret lugernuz-se a gavaz dirak-han Levr ar Skriturio-Zakr, ha mouez Doue a lavaraz d'ehan : « Kemer al « levr-ze, ha lenn anehan ! »

Ha ker-kent Augustin, ar pec'her, a deuaz da vea Zant Augustin.

Evel-se e reaz madelez Doue en kever ann touer-doue Francois Makary.

IV

War dro hanter miz gweren, er blavez mil eiz kant eunnek ha tri-ugent, he waziet varis hag he c'houllo ho devoa staget anehan war he gador c'hir c'houec'h sun a oa.

Evit en em dizaoui, e c'houlennaz da lenn eul levr, en pehini, herve ma oa lavaret d'ehan, e kavje kalz a dreo zouezuz ha marvaillo meurbed kaer.

Al levr-ze, leun a apparisiono hag a vuzudo dispar, a oa eul levr gret gand eun den deuz ar bed, gand eur Publikan, gand eur pec'her. Histor ann Itron Varia a Lourdes a oa.

Deuz ann noz e oe digaset d'ehan, hag en de war-lerc'h ar beure e kemeraz anehan dizablant, evel ma ra eun den inaouet.

Pad ma lenne ar bajenn kenta, e paouezaz da lenn eur wech ann amzer evit ren al labour en he atelier; — evit goulenn hag-hen e oa kaset d'ho ferc'hen al labourio peurc'hret. Mes neubet dre neubet, dre ma talc'he da lenn e chomaz zioul. He speret a oe evel chadenet ebarz al levr. Ar beajour an eve c'houezet hag huanadet en poultren ann hencho braz dindan tomder bec'hiuz ann heol, en em gav evuruz pa zigoe d'ehan arruout en dis-heol ar c'hoajo. Frankaat a ra he galon en eur eva ann aezenn fresk a zisken euz ar gwen da zistana he halan. He speret dibreder a deu da ankouaat ar bed oll, pad ma kerz didrouz war geot glaz ar wenojen.

Evel-se Francois Makary, dre ma talc'he da vont pelloc'h en he levr, a deue da ankouaat mui-oc'h-mui kement tra a oa en dro d'ehan. Biskoaz en he vuez he galon n'an evoa tanveet

eur blijadur ken dudiuz. Touellet a oa he speret evel pa vije koueet dindan *Gazell-Ge*; — pe gentoc'h, evit koseal en eur stum muioc'h kristen, lagad ar *Werc'hez* a lugerne war-n-han, he dorn madelezuz a oa astennet a-uz he benn.

Ann daero a ruille war dicu-chod ann amnuzer.

— « Petra ! eme he wreck, gwela rez ? Pe-
« tra eta zo ebarz al levr-ze ? »

— « Ah ! N'on ket evit lavaret d'id !... Lez
« ac'hanon !... Ro peuc'h d'in !... »

— « Lenn d'in da vihana eur bajenn be-
« nak, ma c'houvein petra eo. »

— « Nann ! Nann ! N'halfenn ket lenn...
« Ann daero a voug ac'hanon... Diveatoc'h
« e lennin anehan d'id.. Evit hirie, lez ac'ha
« non ! ezom em euz da chom gan-in va-
« unan ! »

Kaout a re gant Francois Makary e oa o ti-huni euz he vuez tremenet evel deuz eun hunvre c'hir. Tevalijen ann noz a dec'he kouit

diwar he speret ; sklerijen goulou-de a oa o sevel evit lagad he ine.

Ar paour-kez divroet, kollet he hent gant-han a bell-zo, ankoueet net gant-han ar vro lec'h ma eo ganet, a chom batet, ne voar ket evit petra, dirak eur ween, eur c'hleun, eur park, eun ti zoul. He galon a drid en espet d'ehan; he zaou-lagad a deu da zisilla evel pa vefe o tihuni ; jonj amzer he vugaleaj a zav skler en he speret ; he galon a drid gan ar joa. Digoueet eo d'ehan en em gaout er ger, pa jonje an neubeta.

Evel-se e c'harruaz gand Fransois Makary. Hano ar Werc'hez Vari, — he bedenno war barlenn he vamm dirak eun Doue staget evit-han war eur groaz, — hon buez tremeniad war ann douar-man, — eur vuez all peurbaduz da behini e c'heomp dre hent ar maro, ann treo-ze oll a deuaz skler en speret ann touer-doue. He galon a grene, strafillet gand ar joa : Pa jonje ann neubeta e oa 'n em gavet er ger.

Pa arruaz da lenn ar burzudo gret gand dour ar Feunteun zavet dre c'hallout ar Werc'hez euz kalon ar rec'hier, Fransois Makary a dridaz. — « Ha me ive, eme-han enn-han he-
« unan, ha me ive a wellafe, ma halfenn
« kaout eur bannac'h euz ann dour-ze ! »

Ann Esperanz hag ar Feiz o oa dihunet en eun tol en he galon.

Da c'houloude en evoa digoret he levr ; pa oa ann heol o font da guz e serre n'ehan goude bea hen lennet penn-da-benn.

V

Ar zulvez-se, ar c'houezek a viz gweren, mil eiz kant eunnek ha tri-ugent, — devez gwel Itron Varia Menez-Karmel, — trizekved de a-bla euz divea apparision ar Werc'hez Vari da Vernadetta Soubirous, a oe eun devez braz en buez Fransois Makary.

— « En de-se, en euz-han skrivet aboe
« d'eur mignon, — en de-se, dorn Doue a
« grogas enn-on hag en em lakeaz da ren
« ac'hanon. Ha red ma vije Doue o ren
« ac'hanon, p'e gwir, daoust d'in da vea

« stag war va c'hador gant va gwaziet varis,
« ha da c'houzanv eur boan spontuz pa vi-
« jenn em zav, e teuaz d'in kouskoude eur
« c'hoant dispar da vont e-maez vazi, — war
« eun hent biniget en pehini a dra-zur ne
« jonjenn tamm ebed. »

War dro eiz heur euz ann noz a oa pa zer-
raz Francois Makary he levr. Ann tomder a oa
lac'huz.

— « N'on ket evit chom ken war va c'hador
« eme-han, red eo d'in mont da zistana va
« gwad en er fresk euz ann noz. Demp e-
« maez! »

— « Ha da be-lec'h ec'h i te, va mignon
« kez? eme he wreck. N'hellez ket bale. »

— « Gwas-a-ze 'vid va diou-har; klemm a
« refont, mar keront. Pell awalc'h a zo aboe
« ec'h on o tougen anhe! N'eo ket re evit-he
« dougen ac'hanon ive eur pennadik! »

— « Bah! Bah! N'a ket d'en em zorc'henni
« er giz-se; ha chom aze didrabas. »

— « Nann! red eo d'in kouitaat ar gamb-

« man. Red eo d'in mont e-maez da halani
« eur pennadik. Ro d'in da vrec'h. »

Francois a oa zavet en he zav, hag en des-
pet d'ehi Virginie e rankaz zikour anehan d'en
em dreina c'hed ar ru a ia da gatredal Zant
Alan, iliz veur ar ger a Lavour.

He boan a oa spontuz : ha red a oa d'ehan
bea eun den kalet, eun den a garakteur evel
ma oa, evit en em derc'hel en he zav, ha bale
gand eur boan ken kri.

Arruout a reaz, euz en em dreina er giz-se,
betek ti he c'hoar, ann itron Bonafous. Hon-
man a welaz anehan dre he frennestr, hag e
kriaz d'ehan :

— « Da belec'h eta e c'hez-te, Francois? »

— « Evit daou liard e c'hafenn d'en em
« stlepel diwar ar pont er rinvier. Daou
« houarn ru zo em diou-har! »

— « Deuz en ti da ziskouiza eur penna-
« dik. »

— « Da ziskouiza! Ah! Mari, ann diskouiz
« ne hanavean ket anehan ken. »

Mont a reaz en ti, hag ec'h azeaz lac'het gand ar skouiz.

Eur belek a dremenaz dre ar ru. Ann Otro Coux, unan euz kureet ar gatredal, a oa.

En eur dremen ec'h hanaveaz ann amunuzer euz he vouez skeltr, euz he gomz ber ha zec'h.

— « Petra, Makari, eme-han diwar ar ru, « c'houi zo aze?... gwelloc'h en em gevet « eta ? »

« Pell ac'hane, otro kure, war fallaat bem-
« de eo ec'h an. Me garfe gwerza d'hec'h
« kroc'hen va diou-har. Ne dal ket kalz a
« dra, me'n assur d'hec'h. Bea zo enn hi ha
« gwaziet varis, ha bosso, ha skoulmo, ha
« goullo. Arok, adren, a glei hag a deo, a za-
« lek va biz-troad betek penn va c'hlin, ec'h
« eo toull evel eur c'hoz-re louero. »

Ann otro Coux a eaz en ti, ha goude eur gozeaden ver e savaz evit mont kouit.

— Red eo d'in kouitaat ac'hanoc'h eme-
« han evit kempenn va dillad da vont en

« beach. Varc'hoaz ec'h an da welet ann
« Itron Varia a Lourdes. Mar hoc'h euz eur
« mennad benak da gas d'ehi, e tougin d'ehi
« ho koulen gand plijadur. »

O klevet hano al levr an evoa lennet c'hed ann de, Francois Makary a zavaz he benn.

— « Oh ia ! eme-han, eur mennad em euz
« a dra-zur. Mar e deuz ho kwerc'hez truez
« euz ann dud malevruez, e c'hall kaout truez
« diou in-me.

« Leveret d'ehi penoz zo er ger a Lavaur
« eur paour, kez den zo brein he zious-har ; ha
« penoz ne lezer ket eun den er stad-se pa
« heller gwellaat anehan !

« Leveret d'ehi n'on ket evit pad ken ! Le-
« veret d'ehi pe gwellaat ac'hanon, pe lac'ha
« 'c'hanon ! »

— « Beet zur-mad, eme ann Otro Coux
« n'eur vourc'hoarzin, ne lavarinn ket d'ehi
« lac'ha 'c'hanoc'h ; ne zileofe ket va fedenn. »

Jonj al levr lennet gan than, jonj ann dud klanv iac'heet dre zikour ann Itron Varia a

Lourdes a zavaz neuze muioc'h birvidik c'hoaz en kalon Franfois Makary.

— « Otro kure, eme-han, gret eun dra evid
« on : digaset d'in eur bannac'h dour deuz
« Lourdes, ha pedet evid-on ! »

— « Hen ober a rin; eme ar c'hure. »

VI

Ar merc'her war lerc'h, naontek a viz gweren, war dro nao heur euz ann noz, ann itron Bonafous, da di behini Franfois Makary a oa en em dreinet gant kement a boan ar zul arok, a deuaz da rei d'he breur eur vuredad dour digaset euz Lourdes gand ar c'hure.

— « Setu aman pezh a zo diou-in ! eme Ma-
« kary leun a joa. Breman ec'h an da vea
« gwelleet prim-ha-prim. »

Ha kerkent, euz 'n eur gamma deuz ann daougoste, euz en em harpa war ar mogerio, ha war skoa he vrek, ann amunuzer a zao diwar he gador c'hir evit mont d'he gamb.

Lakaat a ra ar vuredad dour war ar c'hon-touer, hag e taoulin dirag eur groaz staget a uz ann oaled gand he wrek, en de kenta euz ho menaj.

— « Ober a riz neuze, 'n eus-han lavaret « d'hin hen e-unan, eur beden ver. Lavaret « a riz a greiz va c'halon : Me ho salud, Mari ! « Ne wienn peden all ebed ken nemed honnez. »

Goude-ze e tennaz he c'hamacho kroc'hen-ki, he lasso, he lien, hag o vea lakeet eur bannac'h euz ann dour burzuduz en kleuz he zorn, e walc'haz dousik gant-han he ziouhar, he waziet varis, he skoulmo, he vosso hag e c'houlio.

Ne lavare gir ebed, evit gwir; he spered avad hag e galon a verve gand tan ar beden; peden ar paour a ra eun huanaden en toull ann or, en eur diskwell he zruillo hag he c'houlio d'ann den pinvik; ar beden gwirion, gret nann gant teod hon c'horf, mes gand hon ine hep ken, gand hon ine leun a zoujanz, a esperanz hag a fianz en Doue, krouer ann env hag ann douar.

Chom a re c'hoaz eur bannac'h dour er vured. « Louk ann dra-ze va mignon ! » eme Francois Makary d'ehan e-unan; hag ec'h evaz pezh a chome.

War he wele e oa sklabeet he lien hag he c'hamacho Makary bep-noz, pa vije eet d'he wele, a gustume dastum gand prederar bandenno lien-ze, — peb-unan anhe an evoa pemp pe c'houec'h metr, — evit kaout anhe ezetoc'h en deiz war lerc'h; en noz-se avad ne gemeraz ket ar boan d'ho zastum. Feiz ann den-ze ken krak ha ken prim en he humor, a dleie ive bea prim ha krak evel-t-han.

Ober a reaz eul luriaden gant-he, en eur ruillel anhe entre he zaou-arn, hag e tolaz anhe pell diout-han en eur c'houign euz ar gamb.

— « Kenavo ! d'hec'h, gamacho ha lien ! « laras-han en eur stlepel anhe. Kenavo ! « kroc'hen ki ha lasso ! P'eo gwir ar Werc'hez « e deuz gwelleet kement a dud all, hep mar « ebed ec'h a da wellaat ac'hanon-me ive.

« Ac'houde-vech ne stardfet ket va diou-har
« d'in ken ! »

Evit-hi da vea eur gristenez vad, grek Makary ne devoa ket kement a fianz hag hen. Mousc'hoarzin nec'het e reaz en eur ija he fenn, o klevet he goaz o pedi en eur stum ken dispar ; hag en em lavare d'ehi ec'h-unan :

« Allaz ! va mignon kez, varc'hoaz e vo red
« d'id adkemer anhe, da lien ha da groc'hen
« ki. Neuze avad e kleofomp chapelet al leo-
« douet o font en dro. »

Virginie Makary en eur jonjal er giz-se na bec'he tam ebed. Rak mar tleomp kredi penoz Doue, krouer ann env hag ann douar, a hall, pa blij d'ehan, mont eneb al lezenno dre bere e ren ar bed-man, da lavaret eo, ober burzudo ; n'en eo ket gourc'hemennet d'emp kredi penoz e raio Doue kement burzud a vo goulennet digant-han gant kement den a zo.

En amzerio gwech all, Sara, grek Abraham a devoa c'hoarzet adrek dor he zi, o klevet eun El o lavaret d'he fried zantel e teuje c'hi

da vea mamm en he c'hozni. Evel-se ive e c'hoarzaz d'ar merc'her da noz, naontek a viz, gweren, er blavez mil eiz kant eunnek ha tri-ugent, grek amunuzer Lavour, o klevet he goaz o lavaret gand kement a fianz e vije gwelleet hep dale.

Peurvuia, Makary a vije pell arok hallout kousket euz ann noz. Pa vije distardet he ziou-har, ar gwad a deue a dol da garga he waziet, ha he vosso, hag he c'houlio, hag en ije terrienn. En noz-se avad, aboan a oa d'ehan bea astennet en he wele, ma chomaz kousket mik.

Virginie souezet, en em dennaz kouit en he c'hamb, zioulla ma halle, hag a eaz da gousket. Eun or digor o oa entre ann diou gamp.

Ann oll goulou a oe lac'het, hag ann ti a chomaz zioul.

VII

Da hanter noz Makary a zihun eur penna-dik. N'en euz poan ebed ken en he ziou-har. Tremen a ra he zorn war-n-he : Ne gav boss ebed ken.

— « Virginie ! Virginie ! eme-han, gwelleet ec'h on ! »

— « Paour kez Francois, hunvreel a rez, « a respontaz he wrek euz ar gamp all. Hun-
« vreel a rez ! Chom en peuc'h aze, ha
« kousk. »

— « Na hunvrean ket ! eme Makary ; tre-
« menet em euz va zorn war va diou-har ! »...

Mez eur c'hoant-kousket, pounner evel ar plomm a grogaz enn-han a neve, ha daoust d'he joa, ec'h adkoueaz kousket mik war he oriller.

Da pemb heur e tihunaz a-neve. Ann heol a bare ebarz ann ti.

Makary a hall breman, nann hep ken tremen he zorn war he ziou-har mes ive gwelet anhe. Ne chom gwazien varis ebed ken ! skoulm ebed ken ! goul ebed ken ! Ar gwaziet zo en he ziou-har evel el lec'h all ! Dindan al lagad evel dindan ann dorn ar c'hroc'hena zo plen ha flour !

Ah ! ma oa kustum Francois Makary da doue-toue pa vije fuloret he galon, ar griaden a loskaz neuze a ziskwellaz a oa troet he speret hag he galon penn-euz-penn. Ar paour kez den a juntraz he zaou-arn, hag a zavaz anhe trenek ann env : « Oh ! ma Doue ! Oh ! « gwerch'hez zantel ! Itron Varia a Lourdes !... « Virginie ! Virginie !... eme-han. »

He wrek spontet, a jonj gant-hi e mano

c'hervel zikour, hag hanter gwisket, e tired. He goaz, ann daero o ruillel war he ziou-chod, he zorn astennet gant-han, a ziskwell d'ehi he ziou-har.

— « A-c'han'ta ! eme-han ; en noz-man ne « c'houllez ket kredi 'c'hanon. Zell ! »

O welet kement-se, Virginie en em laka da grena evel pa vefe tremenet eun tarch kurun war ne fenn. Kouea ra war penno he daoulin, hag he fenn gant-hi entre he daouarn, harpet war ar gwele, e tifronk gand ar gwela.

Makary a zao, hag e chom en he zav. Bale a ra hep he c'hamacho, hep he lienno. N'en euz poan ebed. Ne skouiz tam e-bed.

Daoulina ra, hag e ped.

Goude-ze e red d'he atelier. Kemer a ra eur planken pounner ; he dougen a ra ezet war he vank-labour, hag en em laka da rabotat. Eur gwad neve a red en he waziet. Adkavet en euz all nerz he iaouankiz.

Charlez, he vab, a erru war ann tol.

— « Petra ! Va zad ! 'Zavet ! hag en atelier !... Petra 'ta zo c'hoarveet ?... »

— « Petra zo c'hoarveet, va Mab ? Ato Dour
« Lourdes an euz gret he labour. Tosta
« aman ! »

Hag o vea tronset he vrago lien leden beteg
penn he c'hlin, e tiskwell d'he vab he ziwar
iac'heet flamm.

Evel ar vamm ar mab a chom mud gand ar
spouron. Starda ra he dad war poull he galon,
en eur wela dourek, hep gallout lavaret
eur gomz.

VIII

Epad ar beurevez, Makary a welaz skeud
eur belek o tremen prim dre ar ru, o font
d'ann iliz. Ann Otro Coux a oa. Ann amunuzer
a red e-maez ann ti ; mes ar belek a ie buhan
hag a oa erru pell.

— « Otro Kure, a gri d'ehan Makary en
« kreiz ar ru, ar Werc'hez e deuz zileoet ho
« peden ha va hini. Iac'heet ec'h on ! Deut
« eta da welet ! »

— « Mad-sur ! Mad-sur ! » a respontaz
ann otro Coux, pehini n'an evoa ket klevet
mad, pe an evoa aon marteze rag eur fars

benag euz peurz ann amunuzer touer-doue ; mes pehini, a dra-zur, ne jonje tam e-bed e oa iac'heet, en eur ober eun nozvez, eur c'hlenvet ha ne halle ket beagwelleet. « Mad-sur ! Mad-sur ! N'em euz ket amzer bre-man ! » hag e talc'haz da vont gand he hent.

Eur pennad goude, e tremenaz a-nevez dirag ann atelier. Makary a red d'hen kavout.

— « Otro kure, eme-han, er beure-man em euz kriet d'hec'h e oann iac'heet, mez gwelet em euz ne gredec'h ket ac'hanon. Gwir eo kouskoude ; hag hen gwelet e c'hellet c'houi hoc'h-unan gant ho taou-lagad. Ar Werc'hez e deuz pareet ac'hanon ! »

Red a oa d'ar belek kredi ; ha d'he dro e oe spontet ive.

— « Hag-hen c'halfe ze bea ! » eme-han, liou ar maro en he gerc'hen.

Mont a rejont en ti tosta ; krak en ti c'hoar Fransois Makary, lec'h m'an evoa pedet ann amunuzer koz ann otro Couz, tri devez arok,

da lavaret eur beden evit-han dirak Roc'hel Massabiellles, ha da zigas d'ehan dour deuz Lour de

O Klevet ann amunuzer o kozeal d'ar belek, eur bagad tud e oa 'n em dastumet en dro d'he en kreiz ar ru. Mont a rejont oll en ti war lerc'h ar belek, ha Makary areaz d'he oll zellet he ziou-har, ha tremen ho dorn lec'h ma oa, en de arok, he waziet varis, he vosso hag he c'houlio...

— « Ha breman, otro kure, eme ann amunuzer, breman p'e deuz iac'heet ar Werc'hez va c'horf, ec'h eo red ive iac'haat va ine. Ha c'houi eo a gemeran evit meudeusin... »

Ann dorn galloudus, an evoa iac'heet diou-har ann amunuzer, an evoa ive tenereet he galon. Fransois Makary a oa deut da vea eun den neve-flamm.

Ar zul warlerc'h, ann den difeiz, ann touer-doue iskiz, a zavaz euz kreiz ar bobl, hag a eaz, he oll gerent gant-hant, da zaoulina euz

ann dol zantel evit digemer enn he galon ann Doue en evoa drouk-pedet en-pad kement a vlavejo. Ann daero a ruille war he ziou-chod, hag ann oll a oa tenereet ho c'halon o welet anehan.

Doue an euz lavarete ve muioc'h a joa ebarz ann env o welet eur pec'her distro, evit ne ve o welet naontek ha pevar ugent kristenn mad o chom fur ebarz ar ger; mes ar joa-ze euz ann Tad a zo en env, a ra tridal ive kalon he vugale war ann douar. Ha bobl katredal Zant Alan a oe el levennez en de-se.

IX

Brud ar burzud-ze a redaz buan dre ar ger a Lavaur hag er vro tro-war-dro

Makary a eaz da welet he dri veudeusin.

Biskoaz den na oe zouezet evel-t-he pa wel-jont anehan iac'heet. Goud a reint skler-mad n'halle ket ar c'hlenvet-se bea pareet. Tre-gont vla oa e pade.

Biskoaz al levrio meudeusinaj n'ho devoa lavaret e vije bed gwelleet eun den benak euz ar drouk-se. Ha kouskoude, Makary a oa eno dirak-he, hep gwazien varis e-bed ken, hep gouli e-bed ken. Eur galloud dreist galloud

ann den an evoa skubet anhe oll en eur ober eun nozvez.

Deuz ann oll gwaziet c'houezet a oa a zruil-lado evel a zistribill c'hed he ziou-har; deuz ann oll bosso a re euz traon he ziou-har treo spontuz hag euzuz da welet, ne chome netra. Netra nemet eur bossik bian hep ken, kement a rei testeni e oa bed klanv. Evel-se gwele dizec'het eur ster a brou zo bed tremenet dour dre-i-han eur wech benak.

— Ma, eme ann doktor Segur, goude bea zellet tosta ma c'halle, *n'en on ket evit gwelet inn distera rouden* euz ar gwaziet spontuz-ze.

— Ia, en gwirione, lavare d'he dro ann doktor Rossignol, *ann oll goullo zo et kout en eun tol*. Deuz ann oll bosso ne chom nemed he-man bian, ha c'hoaz ec'h eo kouazet kalz.

— Hag er boss-se n'an euz skoulm e bed, eme ann doktor Bernet. Pez a zo zouezuz dreist oll, eo ne chom netra euz ann druil-

lado gwaziet varis. En ho lec'h ne gever, en eur dremen ann dorn, nemed roudenno bian kaled kout a wad. Ha kouskoude, hen goud a reomp, Makary a oa skoet gander c'hlenvet hag a dleie paad keit hag hen. Rak ann oll veudeusinet a anzavo penoz ar gwaziet-varis n'hellont kammed gwellaat anhe ho-unan; — penoz ann oll louzoun'hellont netra war-n-he, — ha penoz ec'h eontbepred war was-saat. Ha kouskoude setu int gwelleet net en eun nozvez gand eur bannac'h dour deuz Lourdes.

— Biskoaz, eme ann doktor Segur, biskoaz al levrio meudeusinaj n'ho deuz komzet euz a gemend all.

— Red eo bea fran, lavare ann doktor Bernet, meudeusin e-bed n'en euz gwelet kement-all kammet. Skiant ann den n'hall en stum ebed diskleria penoz eo bed pareet ar c'hlenvet-se. Dre-ze'ta, ha pa ne hovefemp ket peza zo 'n em dremenet, e vefe kouskoude sklermad evid-omp e zo aman eur welladen dis-

par, hag evit lavaret ann treo evel ma maint,
— eur Burzud.

Evel-se e komzaz en hano ar Skiancho ann
tri meudeusin gwiek.

Ann testenio-man ken leal ha ken skler, zo
bed roet gant-he dre skrit, evel ma heller ho
lenn en divez al levrik-man.

Gwiriet eint bed er mairi, ann dri a viz
kwengolo er blavez mil eiz kant eunnek ha tri-
ugent, gant ar mair ann otro Etien Duvoisin;
— hag er sous-prefecture, ar bevar a viz
kwengolo, gand ar Sous-Prefet, ann otro Cel-
lières.

X

Daou viz goude, ann driouec'h a viz kwen-
golo Fransois Makary a zouge da Lourdes he
lienohag he c'hamacho kroc'hen-ki ; testo mud
euz he boanio gwech-all, iac'heet dre oll-Gal-
loud Doue.

Hirie c'hoaz e c'heller ho gwelet eno ;
mes neubet-dre-neubet, ziwaz, ann amzer a
deu da zisvantra ar relego talvouduz-se, pere
a zigas jonj d'ar belerined euz eur burzud ar
c'haera.

En Lourdes, dirak Roc'hel Massabiellles,
lec'h m'en em diskwellaz ar Werc'hez da Ver-

nadetta, Francois Makary a oe trubuillet braz he galon. Setu aman pezh en euz skrivet e-unan en eur lizer zo dindan va daoulagad :

« Kouea riz war va daou-lin, hag enpad dek
« munut d'ann nebeuta, va c'halon a cho-
« maz ken stardet, ma n'halliz kavout eur
« gomz evit lavaret eur beden. Mes neuze,
« ann daero a vouge 'c'hanon astrinkaz euz
« va daoulagad, hag e c'halliz lavaret eur gir
« a zrugarez d'ar Vamm binniget, a greden
« gwelet eno. « C'hed va buez, Otro, e tal-
« c'hin jonj euz ann heur-ze ! Ah ! ma halfe
« ar re ne man ket ar Feiz en ho c'halon,
« tanvaat eun daken hep-ken euz ann evu-
« ruzted a gever o pedi en giz-se, pegen buan
« e teufeint da anzao e man ho holl skiant
« pell war lerc'h sklerijen ar Feiz ! »

XI

Ar c'homjo-ze a ziskwell skler mad penoz,
ar burzud c'hoarveet en izili Francois Makary,
ne oa ket muioc'h zouezuz evit ar burzud a oa
'n em dremenet en he ine.

A dalek ann de-se e lodennaz he vuez en-tre
al labour, pe gwir en evoa adkavet he nerz,
— hag ar beden, pe gwir en evoa adkavet ar
Feiz.

Evel m'an evoa Doue diskaret Paul diwar
he varc'h pa oa o font dalac'ha ar Gristenien
er ger a Damas, — evel-se ive en evoa diska-
ret ha troet penn-euz-penn kalon ann touer-
doue Makary.

A dra-zur, braz a oa he joa o vea adkavet iec'hed he gorf; mes hallout a ran lavaret : goude bea gwelet anehan ha kozeet gant-han, e oa brassoc'h c'hoaz he joa o vea adkavet iec'hed he ine.

Jezuz-Krist a gomz d'emp euz evuruzted ar Pastor-Mad a zoug d'ar ger war he ziouskoa ann danvad dianket ; — komz ara d'emp euz evuruzted Tad ar Bugel Prodig a lac'h alloe al larta zo en he grevier evit ober joa d'he vab ; — mez ne lavar netra d'emp na deuz levez ann danvad douget d'ar ger, na deuz levez ar Bugel Prodig stardet war poull kalon he Dad : al levez-se, Francois Makary a danvee anehi gwalc'h he galon. Hag he galon a oa deut da vea kalon eun abostol.

C'hoant an evoa lakaat ar bed oll da zistrei da Zoue. C'hoant an evoa lakaat da luger-ni dirak daou-lagad he oll vreudeur war ann douar-man, ar Wirionez a oa en em diskleriet d'ehan e-unan dre eur burzud ken dispar ha ken skler.

A dalek ann de ma oe pareet, ne baouezaz kammed da zrugarekaat Doue hagar Wer-c'hez, na da rei testeni dirak ar bed war ar burzud gret en he gever.

Bemde, goude bea labouret c'hed ann de, e tremene eun heur en iliz dirak ar Zakramant.

D'ar re a deue d'hen gwelet, e konte he histor. Da biou-benag a skrive d'ehan e lavare dre skrit penoz a oa 'n em dremenet peb tra en histor-ze, ar c'haera euz he vue.

Pa zigouee d'ehan lenn war ar c'heloio eun drouk-komz benak eneb ar burzudo, ann amuzer a leze he rabod a goste evit kemer ar bluen, hag e skrive rak-tal d'ar skrivancier di-feiz-ze, evit rei testeni d'ehan diwar benn ar burzud c'hoarveet gant-han e-unan.

Kalz euz al lizero-ze zo bed roet d'in. Enn-he eo em euz kavet, evel en eur mellezour, ar skeud reiz mad euz he garakteur fran, prim ha leal.

En unan euz al lizero-ze e lavar :

« Aboe ann de-se, n'em euz war va diou-
« har nemedlouero evel re ann dud all ; n'em
« euz gwelet gwazien e-bed o c'houeza ; n'em
« euz bed da glemm war tamm poan e-bed.
« Kouskoude e labouran a-dalek pemb heur
« euz ar beure betek seiz heur euz ann noz.
« Setu aze en gwirionez evel ma man, ar
« Burzud e deuz teurveet ann Itron Varia a
« Lourdes ober em c'hever. Hen testenia a
« ran d'hec'h, va zorn zavet gan-en dirak
« Doue. Hag e pedan ac'hanoch da gonta, da
« embann ar burzud-man dre-oll, lech ma plijo
« gan-hec'h. Evuruz e vin mar gall va lizer
« rei sklerijen ar wirione d'eun den difeiz be-
« nak.

« Me, evit gwir, em euz tremenet kalz a
« a vlavejo hep lavaret peden e-bed ; mes
« breman en em digollan. Ha ne baouezin
« biken da zrukarekaat Doue hagar werc'hez
« Vari, deuz ma eo plijet gant-he choaj ac'ha-
« non, evit diskleria dirak ar bed ho c'hloar
« hag ho madelez.

« Ken-a-vo. — Na ankoueet ket ac'hanon
« en ho pedenno, me hoped ; ha zelled ac'ha-
« non eve ho preur en Jezuz-Krist.

« FRANÇOIS MAKARY. »

XII

Ar bla warlerc'h, ar bevar war-n-ugent a viz even, eur Prosession hag a gonte eur milier a Belerined, a heuille, en eur ganan kantiko, ann hent a ia d'ar Roc'h Massabielles.

Ar Pelerined-se a oa deud da zrukarekaat ar Werc'hez hag evid ho zado koz, — hag evit-he ho-unan.

Rak ar Werc'hez, enn amzerio gwech all, e devoa miretho c'her diou wech : da genta deuz ar vosen, breman zo pevar c'hant vla; — ha d'ann eil deuz ar brezel, breman zo daou c'hant vla.

Ann daou Vurzud-ze, tremenet a bell-zo, a oa merket gant-he war eur bannier euz ar c'haera; hag entre-he, ho devoa skrivet en lizerenno Aour :

19 *Juillet* 1871. da c'houde e:

Naontek a viz Even, mil eiz kant eunnek ha tri-ugent.

Ann de-se e oa devez ar Burzud kontet ebarz al levr-mann.

War ann tu all euz ar bannier, ho devoa skrivet :

Da vari konsevet hep pec'hed,

Ar Ger a Lavaur trugarezuz!

Ann hini a zouge ar bannier-ze a oa :

FRANÇOIS MAKARY.

A-c'houde-vech e teuaz bep bla da Lourdes, evid diskwell d'ar Werc'hez he hanoudegez vad.

XIII

Enn deio kenta a vis ere, er blavez mil eiz kant, pemzek ha tri-ugent, e teuaz c'hoaz da zaoulina en chapel he Vadoberourez.

En Lourdes en em gaven d'ar c'houlz-se. Makary a deuaz da welet ac'hanon. N'an-kouein biken he vije fran ha leal.

— « Ah ! Otro, eme-han, nag a c'hoant em « oa da hanaveout ac'hanoc'h. Levrann Itron « Varia a Lourdes, gret gan-hec'h, eo en euz « lakeet ac'hanon war hent ar yec'het hag « evit va c'horf, hag evit va ine. »

En eur gozeal er giz-se, e tigoraz he zi-

« vrec'h hag e stardaz ac'hanon war poull he
« galon evel ma re ar gristenien genta.

En eur welet anehan hag en eur zellet
tosta ma hallen euz he ziwar bed klanv, e
chomiz zouezet o welet pegen iac'h a pegen
zers a oa.

Abaoe pevar blaz ma oa bed pareet, Makary
n'an evoa ket bed ann distera klenved, nag
en he ziou-har, nag en he gorf a-c'hend-all.

Dorn ann Oll-Galloudek a devoa nerzet
anehan eneb ann oll klenvejo. Treut, skanv
war he droad, eeun ha plomm en he zav, e
oa hanvel euz Marc'heien ann amzer goz,
gwisket en houarn, diriskl euz ann tolio
klenve.

Pedi reiz anehan da chom da breja gan-in.
En-pad ar pred-se eo e kontaz d'in he histor
gant he oll galon.

Person Lourdes, ann Otro Peyramale, —
ann Otro Peyret, enn hini an evoa gret ka-
tekiz da Vernadetta, breman person-kanton
er ger a Aubaredo, — ann Otro Ernest Hello,

skrivantier en Paris, hag he vrek, a oa gan-
emp deuz tol.

Oll e oamp chomet mud, chadenet gand ar
blijadur, o klevet ann amunuzer koz o konta
d'emp ann traou zouezuz a oa c'hoarveet
gant-han.

En eur c'houign euz ar zal, va sekretour a
oa azeet euz he dol gand he bapero.

— « Petra'ta a ra ann den yaouank-se
aze? e c'houlennaz Makary digan-en pa oa eru
pare da lein.

— « Ann den yaouank-se e rer anehan eur
« *Stenograf*. Goud a oar skriva ken buan a
« ma kozeer. Tapet en euz, evel diwar nij,
« kement gir oc'h euz lavaret d'emp. »

— « Ma, eme Makary, n'eneuz gire-bed da
« lemel diout-he. Adalek ar gir kenta betek
« ann hini diveza, oc'h o paouez klevet ar
« wirionez.

Chom a reaz daou devez gan-in. Pa oa o
font kouit, ec'h iz gant-han betek ar gar,
hag e lavariz d'ehan ec'h ajen a dra-zur

d'hen gwelet da Lavour, pa vijen o tistrei da Bariz.

C'hoant am oa da vont donnoc'h c'hoaz en kalon ann histor-ze, hag en histor ar galon-ze;

MES DOUE EO AR MESTR.

XIV

Pemzek-te goude, ann unan war-n-urgent a viz ere, pevar bla goude ar burzud an evoa lakeet ar joa en he c'halon, ar ger a Lavour a oa en kaon.

Eur vanden vraz a dud a heuille d'ar vered ar Micherour ar muia karet hag ar muia enoret euz ar vro.

Fransois Makary a oa marvet en eun tol ! Klenved ebed, poan ebed, diezamant e-bed ne oa deut da skei anehan arok.

Eur wech gwelleet gand dorn ar Werc'hez, ne oa ket bed klanv a-c'houde-vech. A greiz oll en evoa paouezet da veva er bed-man,

evit mont da veva er bed-all. Marvet e oa en kreiz he iec'hed.

« Evel-se, — 'n'euz skrivet d'in eur mignon,
« ann Otro Arthus, — evel-se Lazar a zavaz
« deuz he ve, hag a varvaz c'hoaz goude-ze.

« Evel-se e varvaz ive, goude bea tremenet
« eun nebeud blavejo war ann douar, ar
« c'hlanvourien a oa bed iac'heet gand Jezuz-
« Krist pa oa war ann douar.

« Mes, daoust d'he da veva marvet evel ann
« dud all, ar iec'hed hag ar vuez adroet d'he
« dre vurzud, ho deuz prouet dirak ar bed
« oll ec'h eo Jezuz-Krist Doue en gwirione

« Ha goude m'ho deuz bed roet testeni
« d'Ehan er giz-se, Doue en euz lezet anhe da
« vervel evel oll bugale all Adam, evit mont
« lec'h ma ro da bep hini pezh a zo dleet
« d'ehan. »

Ar burzud-man zo bed livet en Iliz-Veur
ann Itron Varia a Lourdes, war prenest Cha-

pel ar Rozera, ar zeizved chapel en tu deo
pa c'her en iliz.

Gwelet a rer eno Fransois Makary evel ma
oa pa hanaveaz e oa iac'heet. En he gichen, war
eunn dol, e weler Levr ann Itron Varia a
Lourdes dre behinie oa deut sklerijen ar Feiz
en he gaon.

Enn penn huela ar prenest, e weler ar
Werc'hez Gloriuz Vari. Skeud he Madelez a lu-
gern war ar paour kez amunuzer.

En kichen Makary, e weler he vrek Virji-
nie, diredet o klevet kriaden he fried. Juntret
he daou-arn gant-hi, e ped hag e trugareka
Doue.

TESTENI AR VEDESINET

Je soussigné, déclare
que depuis environ
trente ans le sieur Ma-
cary (François), menui-
sier, était affecté de
varices aux jambes. Ces
varices, qui étaient de
la grosseur du doigt et
entremêlées de cordons
nouveaux et flexueux très
développés, ont néces-
sité jusqu'à ce jour une
compression méthodi-
que, exercée soit à
l'aide d'un bandage
roulé, soit à l'aide d'une

Me a zin aman evit rei
testeni penoz Makary
(François), amunuzer, a
oa Klanv he ziou-har gand
gwazied-varis, aboe eun
tregont vla benag.

Ar gwaziet - varis - se,
teo evel eur biz, a oa
kemmesket gant koen-
vadenno ha skoulmo
meurbed braz, ken e oa
red betek bremen paka ha
starda 'nhe pe gand lienno,
pe gand gamacho en kro-
c'hen Ki. Daoust da ze,
goullo a deue dalc'h mad

guêtre en peau de chien. Malgré ces précautions, des ulcérations se déclaraient fréquemment aux deux jambes, et nécessitaient chaque fois un repos absolu et un traitement assez long. Je l'ai visité aujourd'hui; et, quoique ses membres inférieurs fussent libres de tout appareil, je n'ai pu apercevoir que quelques-unes de ses énormes varices.

Ce cas de guérison spontanée me paraît d'autant plus surprenant, que les annales de la science ne mentionnent aucun fait de cette nature.

en he ziou-har, hag a varne anehan da chom krak hep finval en pad kalz a amzer.

Hirie em euz gwelet anehan, ha vit-han ne oa lien e-bed en dro d'he ziou-har, n'em euz gallet gwelet nemed eun nebeud roudo euz ar pejogwaziet-varis an evoa arok.

Ar Welladen prim-ha-prim-man a lak ac'hanon seul vui zouezet ma ne gever gir e-bed diwar benn kement-all en oll levrio ar meudeusinaj.

Lavaur, le 16 août 1871.

SÉGUR,
Docteur-médecin,
de la société de Secours Mutuels
de Saint-Louis.

En Lavour, ar c'houezek a viz est mil eiz kant eunnek ha tri-ugent,

SÉGUR,
Docteur-meudeusin ar Micherourien breudériet evit en em zikour entre-he dindan skoazel Zant-Louiz

Je soussigné certifie que depuis trente ans environ le sieur Macary, menuisier à Lavour, était atteint de varices aux jambes avec nodosités énormes, se compliquant fréquemment de larges ulcères, malgré la compression constante exercée par des guêtres ou bandages appropriés; que ces accidents ont disparu tout à coup et qu'au-

Me a zin aman evit testi penoz Makary, amuzer en Lavour, a oa dalc'het aboe war dro tre-gont vla gand gwaziet-varis en he ziou-har, ha gant skoulmo spontuz a deue dalc'h mad da vrei-gna, daoust d'al lieno ha d'ar gamacho a vije star-det en dro d'he. Testenia ran penoz ar goullo-ze zo eet kouit en eun tol, ha penoz ne chom hirie ne-

jourd'hui il ne reste qu'une nodosité sensiblement diminuée à la partie interne et supérieure de la jambe droite.

Lavaur, le 25 août 1871,

A. ROSSIGNOL,
Docteur-médecin P.

met, eur skoulmik bian, en tal penn he c'hlin, en he c'har deo.

En Lavaur, ar pomb war-n-ugent a viz est, mil eiz kant eunnek ha tri-ugent.

ROSSIGNOL,
Dokteur meudeusin.

Macary (François) âgé de soixante ans, menuisier à Lavaur, membre de la Société de Saint-Louis, nous consulta, il y a environ vingt ans, pour des varices qui occupaient le creux poplite et la partie in-

Makary (François), oajet a dri-ugent vla, amunuzer en Lavaur, unanet da vreuriez. Zant Louiz, a deuaz, breman zo eun ugent vla benak, da ziskoue d'in gwaziet-varis a oa zavet en koubl he c'har war dro penn he c'hlin.

terne du genou et de la jambe gauche.

On observait alors vers le tiers inférieur de ce membre un ulcère variqueux à bords cal-leux, avec engorgement considérable et douloureux des tissus.

Il existait en outre, en dehors et en dedans de la partie supérieure du mollet, deux larges et anciennes cicatrices qui n'avaient rien de commun avec l'affection qui nous occupe et qui étaient le résultat d'un coup de feu reçu par le malade, vingt ans auparavant.

Les veines dilatées l'étaient en si grand

Gwelet a red neuze en traon he c'har, eur wazien-varis krog da c'houlia. En dro d'ar gouli-ze e oa kaledet ar c'hig; hag ar gwad stanket er c'hale-denno-ze are tro-zro bosso meurbed braz ha poaniuz.

Bea oa c'hoaz, en daou goste deuz he gof-kar, diou gleisenn, da lavaret eo, daou c'houli dizec'het, ledan, mes gret a bell-zo. N'eo ket ar gwaziet-varis a bere e kozeomp a oa kiriek d'ar c'hleizenno-ze; deut e oaint euz eun tenn fuzuil tapet gand ar c'hlan-vour ugent vla arok.

Kement a waziet koenvet a oa en he ziou-har, ha ken koenvet e oaint, ma oa difennet mad diou-in.

nombre et à un si haut degré, que, pour nous, les moyens chirurgicaux que l'on oppose à cette maladie étaient formellement contre-indiqués.

Macary nous parut donc voué à une infirmité perpétuelle; et nous ne conseillâmes que les moyens palliatifs, que, du reste, avaient déjà conseillés plusieurs de nos confrères.

Dix-huit ans plus tard il y a deux ans, Macary se représenta à notre consultation. Le mauvais état de sa jambe avait beaucoup empiré. Nous lui confirmâmes

klask ho gwellaat en eur droc'ha 'nhe, evel e rer awecho.

Kavout a re d'in eta e oa gwestlet Makary da chom mac'haniet c'hed he vue. Ha dre-ze ne riz nemet kuzuilla d'ehan eun louzou bennag, kement a klask terri nerz he boan, — evel ho devoa gret ar veudeusinet all arok d'in.

Triouec'h vla goude; breman zo daou vla, Makariy a deuaz a-neve d'am c'haout. Ar stad fall en pehini em oa gwelet he c'har gwech-all, a oa et war wasaat en eur stum truezuz. Evel di-a-gent, e lavariz d'ehan pezh a jonen diwar benn he ziouhar. Alia riz anehan, ma

notre premier pronostic, et lui déclarâmes qu'il était urgent, pour amener l'ulcère à la cicatrisation, de se soumettre, comme unique moyen, au repos absolu et prolongé au lit, et à l'application de pansements méthodiques.

Aujourd'hui, 15 août 1874, Macary se présente pour la troisième fois. — L'ulcère est parfaitement cicatrisé. — Aucun appareil ne comprime la jambe, et pourtant il n'existe pas l'ombre d'un engorgement. — Ce qui nous frappe surtout c'est que les paquets variés ont entièrement

'n evoa c'hoant da welet he c'houli o tizec'ha hag o kleizenna, da chom krak en he wele, ac'han da bell, hep labourat tam e-bed. Ne oa hent all e-bed nemed hennéz evit-han da 'nem diwall eun tamik,

Hirie, ar bemzek a viz est, mil eiz kant unnek ha tri ugent, Makary zo deut evit ann derved kwech da gaout ac'hanon.

Ar gouli a zo dizec'het ha kleizennet net. N'en euz lien ebed o starda he ziou-har, ha kouskoude n'en euz emp-he skeud e-bed euz ann distera koenvaden.

Pez a lak ac'hanon zouezet dreist-oll, eo gwelet ne chom netra euz ann

disparu; qu'à leur place la palpation fait percevoir des cordons petits, durs, vides de sang et roulant sous les doigts.

La veine saphène interne a sa direction et son volume normaux. L'examen le plus attentif ne fait découvrir aucune trace d'opération chirurgicale.

D'après le récit de Macary, cette cure radicale se serait produite dans l'espace d'une nuit, et sous la seule influence de l'application des compresses d'eau puisée à la source de la grotte de Lourdes.

Nous concluons, qu'abstraction faite du

druillado gwaziet varis. El lec'h ma oaint, ne gever, en eur dastoni, nemed roudemo bian kalet, kouit a wad, hag a ruill dindan ar biziet. Ar wazien vraz en tu diabarz ar c'har, zo breman lec'h ma tle bea, hep bea tevoc'h evit ne ve er stad a iec'hed. Kaer em euz bed zellet, n'em euz ket gwelet e vefe bed troc'het ann druillado gwaziet-varic am oa gwelet eno.

Herve a lavar Makary, ar welladen reiz-ha-reiz man zo c'hoarveet en eur ober eun nozvez, ha'neur lakaat war ar goulio dour kerc'het euz feunteun Roc'hel Lourdes, ha netra ken.

récit de Macary, la science est impuissante à expliquer ce fait; car les auteurs ne citent aucune observation semblable ou analogue. Ils sont tous d'accord sur ces points que les varices abandonnées à elles-mêmes sont incurables; qu'elles ne guérissent pas par les moyens palliatifs, et encore moins spontanément; qu'elles vont sans cesse en s'aggravant; et qu'enfin on ne peut espérer la cure radicale, en faisant couvrir de graves dangers aux malades, que par l'application de procédés chirurgicaux.

Lavaret e ran eta, — n'eur lezel a goste pezh zo bed kontet d'in gand Makary, — penoz ar skiancho n'hellont en stum e-bed diskleria ar pezh a zo'n em dremenet aman; rak levrio ar veudeusinet ar muia gwiek ne gomzont neblec'h euz netra hag a halfa tostaat euz eur wel-laden evel homman.

Oll e maint a du evit lavaret penoz ar gwaziet-varis lezet d'ober ho reuz ne deuont kammed da weMaat; — penoz louzou e-bed n'hall ho iac'haat; penoz el lec'h dontda vad anhe ho-unan, e tel'chont da vont war wassaat; — ha penoz, evid dont a benn anhe, n'en euz ne-

Ainsi, le fait affirmé par Macaryne serait pas prouvé par des témoignages authentiques pris en dehors de lui, qu'il n'en resterait pas moins pour nous un fait des plus extraordinaires, et tranchons le mot.

Un fait surnaturel.

En foi de quoi nous signons le contenu du présent rapport.

A Lavaux, le 15 août 1871.

BERNET

Docteur-médecin
de la Faculté de Paris

Vu pour la légalisation des signatures ci-dessus :

Lavaur, ce 3 septembre 1871.

Le maire : Et. Du Voisin.

med troc'ha 'nhe d'ober, en eun tol kouit-pe-doubl evit ar c'hlanvour.

Dra ze'ta, ha pa ne vefe nemed Makary o reitesti d'in diwar benn arpez a zo c'hoarveet gant-han et selfen kouskoude ann tolman evel eun tol dreistpar, hag evit lavaret ann treo evel ma maint, eur burzud.

Evit gwiria kement-mañ e lakan aman va zinatur.

En Lavour, ar bemzek a viz, est, 1871,

BERNET

Docteur-médecin
euz Skolio braz Pariz.

Evit gwiria ar zinaturio roet aman gand ar vedesinet,

En Lavour ann 3 a viz kwen-golo, 1871.

Ar mair Et. Du Voisin.

Vu pour légalisation de la signature de M. Etienne du Voisin-Lavernière, maire de Lavour, apposée ci-contre.

Lavour, le 4 septembre 1871.

Le Sous-Préfet : Cellières.

Evit gwiria ar zinatur lakeet aman gand am otro Etien Du Voisin-Lavernière, mair Lavour,

En Lavour, ar 4 a viz kwen-holo, 1871.

Ar sous-préfet : Cellières.

KANTIK EVIT AR GOMMUNION

GREET EN GALLEK GAND ANN TAD LIGONET

TON : DIEU DE PAIX ET D'AMOUR...

I

Doue a garante, Jezuz dous a tener,
Sklerijenn hep he far a lugern en envo !
Me hoc'h ador dindan ann tamm bara dister
Ho kuz euz ma zello. (*bis*)

DISKAN :

Ah ! piou a roio d'in komjo leun a vue !
Komjo deuz ann envo, intanet ha nerzuz !
Eur vouez flour a tener evel mouez ann Ele,
Vit ho meuli, Jezuz ! (*bis*)

II

Ar Zent hag ann Ele a c'hoanta va Loden ;
Rag em c'halon ho kwad, o Jezuz ! a vervo !

Ha diou-hec'h, a vremen, 'c'h on stag gand
[eur chaden
Krenvoc'h 'vid ar maro! (*bis.*)

III

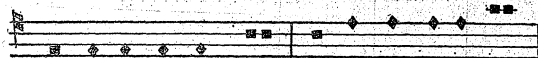
Breman, o va Doue, plijadur ann douar
Zo dirak va c'halon vel ar skeud tremeniad
A nij adreuz ann noz dre sklerijen al loar
'Vit trompla hon lagad. (*bis*)

IV

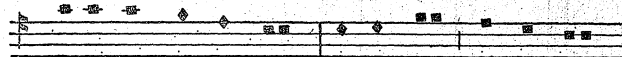
Aboe m'eo va ine d'hoc'h ine unanet,
E fell d'in-me nijal da heul ho karante!
Va speret, va c'halon en ho kalon fontet,
A vev euz ho pue! (*bis*)

V

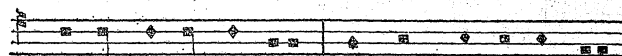
Oh! Gelvet ac'hanon euz traonien ar c'hlema,
'Vit mont da ziskouiza en ho kalon, Jezuz!
Ar blavejo gan-hec'h, 'vel eun heur 'dremeno
Mes eun heur peurbaduz! (*bis*)

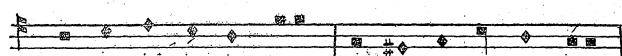
Dou_e a ga_ran_te, Jezuz dous ha te_ner,

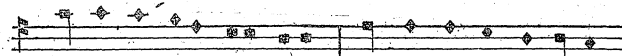
Sklerijen hep he far, a lu_gern en en-vo.

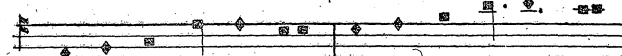
Me hoch ador din_dan ann tamm ba_ra dis_ter

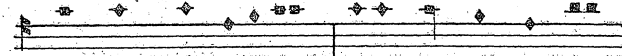
Ho kuz euz ma zel_lo, Ho kuz euz ma zel_lo

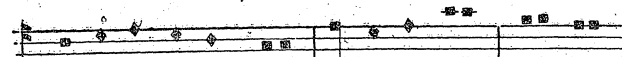
Ah! Piou a roio d'in komjo leun a vue,

Komjo deuz ann-en-vo in_ta-net ha ner zuz;

Eur vouez flour ha tener evel mouez ann ele,

Vid ho meuli Je_zuz! Vid ho meuli, Jezuz!

